

TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİN GELECEĞİ: ABD'NİN AVRUPA HEDEFLERİ VE AB'NİN YOL HARİTASI

Mart 2026 Sayı: 69

TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİN GELECEĞİ: ABD'NİN AVRUPA HEDEFLERİ VE AB'NİN YOL HARİTASI

İkinci Dünya Savaşı'nın sonlarına doğru oluşan ve günümüze kadar süregelen ABD-Avrupa ittifakı, gerek askeri angajmanlarla (NATO) gerek canlı ekonomik ilişkilerle bağlarını korumaya devam etmektedir. Fakat günümüzde bu ittifak birtakım sınamalar çerçevesinde sarsılmaktadır. Transatlantik ilişkilerdeki dengeler, tarafların önceliklerindeki farklılıklardan dolayı zorlu bir dönemden geçmektedir. Uluslararası sistemde – genellikle – karşılıklı iş birliği prensibiyle yürütülmüş olan Transatlantik ilişkiler, günümüzde Trump yönetiminin geçmişten farklı ve Avrupa'yı zora sokan politikaları sebebiyle ABD'nin daha baskın olduğu bir ilişki biçimine geçmiş görünmektedir. ABD'deki Donald Trump yönetiminin ikinci dönemiyle birlikte "Önce Amerika" (America First) doktrininin siyasi ve ekonomik anlamda sert bir şekilde uygulanmasının, ilişkilerdeki eşitsizliğin kaynağı olduğu görülmektedir. Görünen tabloda Avrupalı devletler, uluslararası sistemde ABD ile mutlak uyumdan uzaklaşarak çeşitli çıkar uyuşmazlıkları yaşamaktadır. Güvenlik paylaşımı ve ortak değerler gibi hususlar artık ABD tarafından yeterli görülmemekte; Avrupa, çıkar odaklı bir ilişki çerçevesinde – müttefiki ABD'ye karşı – stratejik özerkliğini koruma zorunluluğuyla karşı karşıyadır.

İlişkilerdeki bu dönüşümün yansımalarından biri, ABD'nin küresel tehdit algısının ve ulusal savunma stratejisinin yeniden tanımlanmasıdır. Ocak 2026'da yayımlanan yeni ABD Ulusal Savunma Stratejisi (NDS), küresel etkileşimlerden ziyade izolasyonist bir yaklaşımla anavatan savunmasına vurgu yaparak müttefiklik ilişkilerini gölgede bırakmıştır.¹ Bu bağlamda ABD'nin, dış politikasındaki istikamet değişimine doktrinsel bir temel inşa ettiği söylenebilir. Fakat sahadaki gerçekliğin belgedeki yaklaşımla çeliştiği iddia edilebilir. ABD, her ne kadar 'anavatan'ı önceliklendirmeye işaret ediyor olsa da farklı ülkelerle askeri angajmanlarını sürdürme yolundan vazgeçmemektedir. Ayrıca 28 Şubat 2026'da İsrail'in desteğiyle İran'a askeri operasyonda bulunma kararı da bu çelişkinin bir yansımasıdır. Dolayısıyla bir anlamda, Donald Trump'ın ikinci hükümetinde ABD dış politikası, Jackson Okulu'nun saiklerine dönmüştür. Yerine göre müdahaleci veya izolasyonist bir postüre bürünebilen bu diplomasi, kendi içinde iki kutba da salınım yapabilen bir dinamiğe sahiptir. Dış politikadaki herhangi bir karara ilişkin bu salınımın ne tarafa olacağı, ABD'nin çıkarlarının ne kadar hayati olduğu sorusuyla doğrudan ilişkilidir.

ABD'nin güncel dış politikasını Avrupa üzerine yürütülen politika özelinde incelemek gerekirse, ABD'nin Avrupa kıtasının savunmasında artık birincil güvence olma niyetinde olmadığını belli etmesinin ve Avrupa'ya karşı gümrük vergilerini artırmak istemesinin, Avrupa

Birliği'nin "stratejik otonomi" söylemine anlam kazandırdığı söylenebilir.² Ancak Avrupa, savunma sanayisini kalkındırmaya ve kendi ordularını donatmaya çalışırken, diğer yandan ABD'nin siyasi ve ekonomik baskısına ek olarak dijital veriler üzerindeki hakimiyetiyle mücadele etmektedir.³

¹ ABD Savaş Bakanlığı (2026). *2026 National Defense Strategy*.

² Kremidas-Courtney C. (2026, 26 Ocak). *America's new Defence Strategy and Europe's moment of truth*. European Policy Centre

³ Riekes G., Ryan J. (2025, 18 Kasım). *The EU has let US tech giants run riot. Diluting our data law will only entrench their power*. European Policy Centre.

Bu analiz, Transatlantik ilişkilerdeki güncel durumu inceleyecektir. İlk olarak ABD'nin Avrupa'daki siyasi, teknolojik ve ekonomik hedefleri; buna karşılık Avrupa'nın direniş ve uyum sağlama hamleleri incelenecektir. İkinci aşamada Türkiye'nin bu denklemde AB için barındırdığı öneme değinilecektir. Üçüncü ve son bölümde, Avrupa Birliği'nin stratejik özerkliğinin geleceği değerlendirilecektir.

ABD ve Avrupa Arasındaki Siyasi, Teknolojik ve Ekonomik Gerilim Noktaları

Donald Trump'ın ikinci defa yönetime gelmesinden sonra ABD ile Avrupa arasında farklı boyutlarda gerilim hatları meydana gelmiştir. Bunlar siyasi, ekonomik ve teknolojik olmak üzere, güncel diplomatik gerilim noktaları olarak ortaya çıkmaktadır.

Siyasi boyuttaki öncelikler incelendiğinde, Ocak 2026'da çıkan Ulusal Savunma Stratejisi'ndeki (National Defense Strategy) kritik noktalara değinilerek başlanabilir. Bu belge, sınır güvenliğini ve Batı yarımkürenin mutlak kontrolünü ana askeri öncelikler olarak çerçevelemiştir. Grönland, Panama Kanalı ve Meksika Körfezi'nin doğrudan kontrol edilmesi gereken "kilit araziler" (key terrains) olarak tanımlanması, kıta güvenliğine odaklanıldığının dünyaya ilanıdır. Bu bakımdan Monroe Doktrini'nin izolasyonist yaklaşımıyla taşıdığı benzerliğe dikkat çekmek gerekir. Ancak buna tezat olarak ABD'nin de kurucularından olduğu NATO içerisinde yine ABD, Avrupa devletlerinden talep ettiği %5'lik savunma bütçesi payının yanında ⁴ örgütün – özellikle Doğu – Avrupa ülkelerinde varlığını sürdürmesi için ciddi miktarda kaynak ayırmaktadır. Daha güncel bir örnek olarak İran'a karşı başlatılan savaş da ABD'nin hala uluslararası müdahaleci bir

kimlikten kopuk olmadığını ortaya koymaktadır.

ABD'nin müdahaleci dış politikasını Avrupa özelinde detaylandırmak gerekirse, NATO vasıtasıyla Avrupa ile kurulan ilişkinin bu bağlamda tek taraflı bir irade dayatmasına dönüştüğü görülmektedir. 2025 yılı başlarında ortaya çıkan Grönland Krizi'nden de görüleceği üzere ABD'nin yeni vizyonu, sadece izolasyonist olmayıp aynı zamanda Avrupalı müttefiklerinin toprak bütünlüğüne kasıt oluşturabilecek saldırganlıklar barındırmaktadır.

Trump, Grönland'ı ABD'nin ulusal güvenliği için zorunlu olarak niteleyerek adayı Danimarka'dan satın almayı, aksi takdirde güç kullanarak ilhak etmeyi gündeme getirmiştir. Danimarka ve Grönland hükümetleri adanın satılık olmadığını ve egemenliklerinin tartışılmayacağını ifade ettikten sonra ABD, şantaj yoluna gitmiştir. Trump, Danimarka ve diğer 7 Avrupa ülkesine, Grönland'ın ABD'ye devrini desteklemedikleri takdirde ithalatlarındaki gümrük tarifelerinin artacağını söylemiştir.⁵ Avrupa ise ABD'nin toprak talebini reddederek dayanışma yoluna gitmiştir. Avrupalı ülkeler, "Operation Arctic Endurance" (Arktik Dayanıklılığı Operasyonu) adı altında Danimarka ile birlikte Grönland'ın askeri gücünü artıracak hamlelerde bulunmuştur. Tırmanan bu krizin NATO müttefikleri arasında yaşandığı göz önünde bulundurulduğunda, NATO'nun 5. maddesinin anlamını yitirerek ittifakın çözülmesi ihtimalini de değerlendiren ABD, Grönland konusunda zorlayıcı diplomasi yolunu – şimdilik – terk etmiştir.

ABD'nin öngörülemez diplomasisinin ışığında nükleer güç otonomisi konusuna

⁴ NATO (2025, 25 Haziran). *2025 Lahey Zirvesi*.

⁵ Curtis J., Fella S. (2026, 23 Ocak). *President Trump and Greenland: Frequently asked questions*. UK Parliament.

da parantez açmak gerekirse Avrupa'nın artık ABD'nin nükleer şemsiyesine güvenmediği görülmektedir. Güncel gelişmeler ışığında Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un 2 Mart 2026'da yapmış olduğu konuşmada Fransa'nın nükleer başlıklarında artırıma gideceğini ifade etmesi ve Almanya Başbakanı Merz ile nükleer caydırıcılık anlaşması imzalaması gibi hususlar Avrupa'nın kendi nükleer şemsiyesini oluşturma girişimlerinin örnekleridir.⁶ Nükleer güce ilişkin bu hamle, Avrupa'nın hem ABD'ye hem de güncel tehdit Rusya'ya karşı göreceli bir bağımsızlık elde etmesinin önünü açabilecek bir faktördür.

ABD'nin Rusya-Ukrayna savaşına dair yürüttüğü politikayı incelemek de Transatlantik bağların güncel durumunu anlamak için yararlı olacaktır. ABD'nin savaşa ilişkin izlediği politikayı Donald Trump öncesi ve sonrası olarak ikiye ayırmak uygun görünmektedir. Trump'ın tekrar yönetime gelişinden önce Joe Biden yönetimi altındaki ABD, Ukrayna'nın işgal edildiği 2022 yılından itibaren Avrupa ile diplomatik iş birliği içerisinde politikalar izlemiştir. Joe Biden hükümeti; Rusya'ya karşı yaptırımlar, ortak tutum ve Ukrayna'nın egemenliğinin korunması söyleminde bulunarak ABD'nin Ukrayna safında hizalandığını tekrarlı olarak teyit etmiştir. Fakat Trump'ın tekrar yönetime geldiği 2025 yılından itibaren ABD,

Ukrayna'ya yapılacak askeri ve finansal yardımı Avrupa'nın sorumluluğuna bırakmıştır.⁷ ABD'nin öncelikleri değişmekte; Ukrayna'nın egemenliğine vurgu yapan ABD'nin, tarafları artık "ne pahasına olursa olsun barış" anlayışıyla müzakere masasına oturtmayı hedeflediği görülmektedir. Bu politika değişimi, Donald Trump hükümetinin Ukrayna'ya karşı dayatmacı tutumunda gözlemlenebilmektedir. Ukrayna'yı müzakereye zorlayan Trump'ın, 'Rusya'nın bu savaşta daha üstün olduğunu'⁸ ve 'sorumluluğun Zelenski'ye düştüğünü' söylemesi⁹, ayrıca Ukrayna'dan toprak tavizi isteğinde bulunması gibi hususlar,¹⁰ ABD'nin Ukrayna'daki savaşa dair pozisyonunun pragmatik bir dönüşümle Ukrayna aleyhine kaydığını ortaya koymaktadır.¹¹ Buna ek olarak ABD hem savaşın gidişatını kontrol etmek hem de AB'nin alternatifi bir güç imajı çizebilmek için Doğu Avrupa ülkelerine askeri destek sunmaktadır. NATO tarafından Polonya'ya yapılan askeri yığınak,¹² Slovakya'daki NATO varlığını artırma,¹³ Macaristan'ı Ukrayna karşıtı olarak konumlandırma¹⁴ ¹⁵ gibi hamleler ile ABD'nin bu amacı açığa çıkarmaktadır. Kısaca Ukrayna'daki savaş vesilesiyle Avrupa'nın doğusu, fiilen ABD hegemonyası altına alınmaya çalışılmaktadır.

Bu noktada ABD'nin amacını etraflıca incelemek gerekmektedir. ABD, mevcut

⁶ France 24 (2026, 2 Mart). 'To be free, we have to be feared,' Macron says in keynote nuclear speech.

⁷ Trebesch C., Nishikawa T. (2026, Şubat). *Europe Steps Up: Ukraine Support After Four Years of War*. Kiel Institut.

⁸ Parker M. (2025, 9 Aralık). *Trump Says Russia in Stronger Position on Ukraine, Chides Europe*. Bloomberg.

⁹ The Guardian (2026, 6 Mart). *Ukraine war briefing: Trump urges Zelenskyy to 'get a deal done' with Russia*.

¹⁰ Slattery G., Balmforth T., Mason J. (2025, 20 Ekim). *Trump urged Ukraine's Zelenskyy to make concessions to Russia in tense meeting, sources say*. Reuters

¹¹ Independent Institute (2026, 27 Şubat). *How U.S. Unpredictability Is Forcing Long-Overdue Autonomy*.

¹² Army Recognition Group (2025, 27 Ağustos). *Polish Military Becomes NATO's Third Largest Force*

¹³ NATO (2026, 28 Ocak). *NATO's presence in Slovakia*.

¹⁴ Spike J., Megerian C. (2025, 6 Kasım). *At White House meeting, Hungary's Orbán to seek Trump's blessing to keep buying Russian oil*. Associated Press News

¹⁵ Fornusek M. (2025, 11 Aralık). *Europe's drive to bolster Ukraine faces two obstacles — Trump and Orbán*. Kyiv Independent

¹⁶ Associated Press News (2025, 21 Kasım). *Hungary's Orbán says Trump's plan to end Ukraine war could deter Europeans from their war intentions*.

statükoyu olabildiğince koruyarak ekonomik ilişkileri canlandırma¹⁷ ¹⁸ ve odağını Asya-Pasifik bölgesine kaydırma isteğindedir. Bu sayede Rusya'ya yaptırımlar kalkacak; Rusya, küresel ekonomi dinamiklerine geri dönen bir oyuncu olarak piyasalarda kendisinin sebep olduğu belirsizliği bertaraf edebilecektir. Ancak Rusya için öngörülen normalleşme sürecinin ABD kontrolü altında olacağı öngörülmelidir. Zira özellikle enerji boyutunda Rus gazından büyük ölçüde mahrum kalan Avrupa'daki boşluğu, LNG tedarikiyle ABD doldurmuştur.¹⁹ Bu noktada ABD'nin, ekonomik çıkarlarından keskin bir taviz vermeyeceği tahmin edilebilir. Sonuç olarak Rusya-Ukrayna savaşının bitmesi, ABD'ye daha yoğunluklu bir kuvvetle "büyük strateji" oluşturma fırsatı verecektir ve bu sayede Çin ile olan rekabete zaman ve kaynak ayrılabilir. Öte yandan dikkat edilmesi gerekir ki savaşın bitirilmesine ilişkin tüm bu stratejik hesaplamalar, ABD-Rusya-Ukrayna üçgenindeki müzakereler yoluyla hayata geçirilmeye çalışılırken Avrupa Birliği (AB) masa dışı kalmış; kısıtlı bir siyasi etkinlik çerçevesinde diplomasi yürütmektedir.²⁰

ABD'nin Avrupa'ya karşı yürüttüğü saf dışı bırakma politikası, teknolojik boyutta da incelenebilir. ABD, içinde bulunduğumuz yapay zeka çağında teknolojik gücü bakımından sermaye yoğunluğuna dayalı mutlak bir küresel üstünlük arayışındadır. Trump tarafından 2025'te ilan edilen

"Yapay Zeka Eylem Planı" (AI Action Plan), ABD'nin üstünlük kurma girişiminin bir yansımasıdır. Bu plan, ABD'de ülke genelindeki tüm kısıtlamaları hafifletmeyi öngörerek yapay zeka teknolojilerinin serbestçe gelişimini; böylece ulusal güvenliğin bir uzantısı olarak yapay zeka modellerini küresel pazara sürmeyi hedeflemektedir. Bu plan, yapay zekaya ilişkin tüm model, donanım ve yazılımların dünyaya ihracını kapsamaktadır.²¹ Bu sayede ABD, ithalatçı ülkelerin yapay zeka altyapısında kendi egemenliğini tesis etme fırsatı elde edebilecektir. Teknolojik bağımsızlık konusu tam olarak bu noktada kendini hissettirmektedir.²² ABD'nin teknoloji sektöründeki hakimiyetinin farkında olan Avrupa, kıta üzerinde kısıtlayıcı regülasyonlar getirerek (Dijital Piyasalar Yasası – DMA, Dijital Hizmetler Yasası – DSA, AB Yapay Zeka Yasası – AI Act) ABD merkezli teknoloji devlerinin faaliyet özgürlüğünü denetim altına almaya çalışmaktadır. X platformuna kesilen 140 milyon dolarlık şeffaflık cezası bunun bir örneğidir.²³ Bu kısıtlamalar kapsamında ABD'li şirketlerin AB yasalarına uyum maliyetleri yıllık 97 milyar dolar bandına yükselmiştir.²⁴ Sadece kısıtlama politikası izlemeyen Avrupa, aynı zamanda ABD'nin yapay zeka kapasitesine yanıt vermek üzere altyapı yatırımları gerçekleştirmeye başlamıştır. AB'nin kurucusu olduğu, EuroHPC isimli teknoloji şirketleri birliğine yaptığı yatırımlardaki ölçeğin artması, Avrupa'nın kendi stratejik özerkliğine ciddiyetle eğildiğini göstermektedir.

¹⁷ The Economist (2026, 17 Şubat). *How big is the prize of reopening Russia?*

¹⁸ Stares P. B. (2026, 24 Şubat). *Preparing for the Day After in Europe*. Council of Foreign Relations.

¹⁹ Eurostat (2025, Aralık). *EU imports of energy products - latest developments*.

²⁰ Hall B., Seddon M., Foy H., Mackinnon A. (2026, 15 Mart). *Ukraine peace talks fizzle out as Trump's focus shifts to Iran*. Financial Times.

²¹ Krasodonski A. (2025, 14 Ağustos). *Trump's AI Action Plan seeks customers, not partners*. Chatham House.

²² Sidley (2025, 30 Temmuz). *The Trump Administration's 2025 AI Action Plan – Winning the Race: America's AI Action Plan – and Related Executive Orders*.

²³ Roelofs M. W. (2025, 5 Aralık). *Elon Musk's X Hit With \$140 Million Fine In Europe For 'Deceptive' Practices*. Forbes.

²⁴ Computer & Communications Industry Association (2025, 28 Temmuz). *New Study Finds EU Digital Regulations Cost U.S. Companies up to \$97.6 Billion Annually*.

Telekomünikasyon altyapısı inşası, bağımsız bulut sistemleri inşası, yapay zeka fabrikası gibi girişimlere ayrılan bütçeler ile Avrupa, ABD karşısındaki kapasite eksikliğini kapatmaya çalışmaktadır.²⁵ Bu çabanın güncel yankılarından biri de Google tarafından AB'ye yapılan uyarıda görülmüştür.²⁶ Google'ın baş hukuk yetkilisi Kent Walker, AB'nin teknolojik bağımsızlık çabalarının kendi rekabet gücünü azalttığını iddia ederek Avrupa'yı ABD'li teknoloji şirketlerinden kopmamaya çağırmıştır. İki taraf arasında canlı bir fay hattı olma özelliğini taşıyan teknolojik rekabet, Avrupa'nın korumacı refleksiyle sürdürülecek gibi gözükmektedir.

Son olarak ekonomik boyutta da ABD ile Avrupa arasında yürütülen bir gümrük vergisi savaşı olduğu görülmektedir. Özellikle 2024-2025 döneminde ABD, Uluslararası Acil Ekonomik Güçler Yasası'na (IEEPA) dayanarak – Avrupa dahil olmak üzere – dünya genelinde geniş kapsamlı gümrük tarifeleri uygulamıştır. Avrupa bu durumu kontrol altına alabilmek için Ağustos 2025'te ABD ile Turnberry Anlaşması'nı imzalayarak yüksek gümrük vergilerinden kurtulmayı amaçlamıştır. Anlaşma çerçevesinde ABD, Avrupa mallarına uygulayacağı gümrük tarifelerini maksimum yüzde 15'te sabitlemeyi taahhüt etmiştir. Buna karşılık Avrupa Birliği, ABD ürünlerine uygulanan tarifeleri sıfırlamayı, ABD'den 750 milyar dolarlık LNG almayı ve ABD pazarına 600 milyar dolarlık yatırım yapmayı kabul etmiştir.²⁷ Ne var ki ABD, 2026 Şubat'ında %15 limitinin üstüne çıkacak bir ek vergiyi yürürlüğe koymayı tartışarak ticari ilişkileri

tekrar tehlikeli bir zemine oturtmuştur. AB'nin bu hamleye karşı yapabilecekleri arasında Avrupa pazarını ABD'ye açmama, misilleme vergileri, yatırım kısıtlaması gibi seçenekler bulunmaktadır.²⁸ Ancak AB aksiyon almadan önce önemli bir engel ABD'nin içinden gelmiştir. Son gelişmeler ışığında, Şubat 2026'da ABD Yüksek Mahkemesi, Başkanın IIEPA yasasına dayanarak ek tarife koyma yetkisi olmadığına ve vergilendirme yetkisinin yalnızca Kongre'ye ait olduğuna karar vererek bu tarifeleri anayasaya aykırı bulmuştur. Bu noktada ABD Yüksek Mahkemesi'nin Trump'ın tarife kararına engel olması; aynı zamanda AB ile ilişkilerin tekrardan gerilme ihtimalini de ertelemiştir. Bu karar, Transatlantik ilişkileri ekonomik açıdan şimdilik biraz daha ihtilafsız bir seviyede tutarak Avrupa'nın elini rahatlatmaktadır.

Türkiye, AB İçin Ne İfade Ediyor?

Transatlantik ilişkilerdeki bu ABD kaynaklı sınamalar, AB'nin savunma gücünü zayıflama tehdidiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu durum, AB'nin uluslararası iş birliklerini daha da çeşitlendirmesi için motivasyon sağlayarak Birliği Türkiye ile yakınlaşmaya sevk etmektedir. Bu noktada AB'nin sınır komşusu olan Türkiye'nin barındırdığı stratejik önem, Türkiye-AB ilişkilerini dönüştürebilecek mahiyette ve çok boyutlu olarak öne çıkmaktadır. AB'nin Doğu kapısı olan Türkiye, Orta Doğu'daki bölgesel istikrarsızlıkları onarmaya çalışırken aynı zamanda Avrupa'nın istikrarını ise korumaktadır. Türkiye, Orta Doğu'daki

²⁵ HPCWire (2026, 6 Mart). *European Commission Announces €75M EURO-3C Project to Build Federated Telco-Edge-Cloud Infrastructure.*

²⁶ Moens B. (2026, 13 Şubat). *Google warns EU against 'erecting walls' in tech sovereignty push.* Financial Times.

²⁷ European Commission (2025, 21 Ağustos) *Joint Statement on a United States-European Union*

framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade

²⁸ García Bercero I. (2026, 23 Şubat). *An EU strategy in the wake of the United States Supreme Court tariffs ruling.* Bruegel.

bölgesel karışıklıklarda meydana gelen göç hareketliliğinde Avrupa'nın en az seviyede etkilenmesi bakımından önemli bir konumdadır. Ayrıca enerji ithalatı bakımından sahip olunan enerji sepetini (energy basket) çeşitlendirme fırsatı sunabilen Türkiye, AB için hayati bir rol oynamaktadır. Ukrayna'daki çatışmadan dolayı Rusya'dan gaz ve petrol alımını minimuma indiren Avrupa, Türkiye'nin sunduğu alternatif enerji güzergahlarından yararlanma fırsatı elde etmiştir (TANAP, BOTAŞ-Bulgargaz ve BOTAŞ-OVM Petrom). Buna ek olarak Türkiye, her ne kadar Rusya-Ukrayna savaşında uluslararası hukuka saygılı fakat tarafsız bir tutuma sahip olsa da bölgedeki diplomasi odaklı yaklaşımı ve sahip olduğu güçlü ordu ve askeri kapasitesiyle AB için uzun vadeli bir stratejik partner olma özelliğini sürdürmektedir.

Bu bağlamda SAFE programından bahsetmek önem arz etmektedir. Ukrayna'daki savaştan ortaya çıkan güvensizlik, ABD'nin destek verip vermeyeceğinin bilinmemesi ve yetersiz savunma sanayisi gibi sebepler AB'nin kıta güvenliğindeki stratejik otonomi arayışını hızlandırmıştır.²⁹ Avrupa ülkelerinin savunmasını kalkındırmayı amaçlayan SAFE programı, toplamda 150 milyar dolarlık finansmanı ile Türkiye'ye AB'nin güvenliğine entegre olabilecek bir oyuncu olma fırsatını verebilir. ASELSAN, ROKETSAN, Baykar gibi Türk şirketlerini iş birliğine çekebilecek olan bu proje, Türkiye'yi önümüzdeki günlerde AB'nin stratejik otonomisini kurmasına yardımcı olan aktörlerden biri haline getirebilir.³⁰ Ayrıca Türkiye ile anlaşmaya varılan "Sanayi

Hızlandırma Yasası" (Industrial Accelerator Act – IAA) ile gerçekleşecek endüstri entegrasyonu, AB-Türkiye ilişkilerinin olumlu bir gelecek vadettiğinin bir başka göstergesidir. AB, bu politika ile ABD ve Çin gibi rakiplere bağımlılığını azaltarak ekonomik özerkliğini kuvvetlendirmektedir. Aynı zamanda Türkiye'yi de üretim zincirine katarak partnerlik ilişkilerini güçlendirmektedir (Bu yasa kapsamında Türkiye'nin yüksek maliyetli üretimi önceleyerek piyasa rekabetinde güç kazanması önem arz etmektedir). Bu yakınlaşma aynı zamanda Türkiye ve AB arasında uzun süredir görüşülmesi beklenen Gümrük Birliği güncellemesi ve vize serbestisi gibi hususların masaya yatırılmasına da yol açabilir.³¹ ³² Bu sayede Türkiye, hem ekonomik çıkarlarını güvence altına alma hem de Avrupa'ya seyahat etme özgürlüğünden faydalanma fırsatını elde edebilir.

Kısaca, Transatlantik ilişkilerdeki gerilimin seviyesi aynı zamanda Türkiye'nin Avrupa için barındırdığı stratejik önemi de etkilemektedir. Güncel tabloda Türkiye, Avrupa için bir seçenek olmaktan çıkıp zorunluluk halini almıştır. Sonuç olarak Türkiye-AB ilişkileri, derinleştirilmeye müsait ve devamlı gelişen bir partnerlik ilişkisi içerisinde yer almaktadır.

AB'nin Yol Haritası

Trump yönetiminin öngörülemez politikaları karşısında Avrupa'nın varoluşsal bir krizin içinde olduğu söylenebilir. Önümüzdeki yıllarda transatlantik ilişkilerin ortak değerler ve norm temelli olmayacağı

²⁹ Tidey A. (2025, 21 Aralık). *Everything you need to know about SAFE, the EU's €150bn defence instrument*. Euronews.

³⁰ Mohyidin R. (2026, 2 Ocak). *Indispensable Yet Unacknowledged: Türkiye and the Future of Europe's Defence Order*. TRT World Research Centre

³¹ European Commission (2026, 6 Şubat). *Joint Statement by Turkish Foreign Minister H.E. Hakan Fidan and EU Commissioner for Enlargement H.E. Marta Kos following their Meeting in Ankara*.

³² Daily Sabah (2026, 9 Mart). *After 'Made in Europe' inclusion, Türkiye sets its eye on customs union*.

öngörülmektedir. ABD ile kurulacak ilişkilerin artık korku, tehdit ve çıkar üzerinden yürüyen bir düzleme oturması, en muhtemel senaryo olarak görülmektedir. Bu yüzden Avrupa'nın kendi savunma altyapısını özerkleştirmesi, yeni ve derin stratejik ortaklıklar kurması, ekonomisini güçlendirmesi ve teknolojik verisinin egemenliğini Amerikan şirketlerine karşı koruyabilmesi hayati önem arz etmektedir. Aksi takdirde Avrupa kıtasının ABD için artık bir "arka bahçe" metaforuna dönüşmesi, gerçekleşmesi olası bir olgu olacaktır. Bunun ışığında, AB'nin ABD'ye olan bağımlılığını azaltabilmek için alternatif ilişkiler arayışıyla Türkiye'ye yaklaşması, stratejik otonomi vizyonu bakımından kritik bir önem taşımaktadır. Bu noktada, Transatlantik ilişkilerin geleceği belirsizliğini korurken Türkiye-AB ilişkilerinin iki tarafın da hedefleri için olumlu bir dönüşüm vadetmekte olduğu görülmektedir.

AB'nin yalnızca dış baskılar kaynaklı bir çıkmazda olduğu yanılgısına düşülmemesi gerekmektedir. AB Komisyonu'nda güvenlik ve dış politika gibi konular üzerine karar alımı "oy birliği" prensibine dayanmaktadır. Bu tutum, AB'nin karşı karşıya kaldığı çıkmazlara karşı karar mekanizmasını felce uğratmaktadır. Çok üyeli bir organizasyon olan AB, uluslararası sistemdeki gücünü kaybetmemek için artık tüm üyelerinin çıkarını değil; üyelerinin çoğunluğunun çıkarını düşünmeyi gözden geçirmelidir. Bu sayede, çözülmesi gereken krizlere karşı daha hızlı bir yanıt vererek hem bölgesel hem küresel belirleyiciliğini koruyabilecektir. Günümüzde

Ukrayna'daki savaş sebebiyle oybirliği usulünün öncelikli olarak tartışılması mümkün görünmese de değişmesi gerektiğine dair emareler bizzat AB Komisyonu Başkanı Ursula Von der Leyen'in ifadelerinde görülmektedir.³³ Von der Leyen, AB kurumlarının karar alma süreçlerine ilişkin "çevredeki değişim hızına ayak uyduramadığı" yorumunda bulunmuştur. Bu hususa dair başka bir değerlendirme de AB Komisyonunun Savunmadan Sorumlu Üyesi Andrius Kubilius'un ifadelerinde görülmektedir. Kubilius, AB'nin savunma ve güvenlik kararlarını oy birliği olmadan verebileceği "Avrupa Güvenlik Konseyi" oluşumunun gündeme gelebileceğini belirtmiştir.³⁴ Dolayısıyla Avrupa, savaş bittikten sonra gündemine "karar alma" konusundaki değişikliği alabilir. Fakat üye devletlerin mevcut sistemi değiştirmeye ilişkin veto kullanabileceği hesap edildiğinde pratikte bulunacak çözümün ne olduğu gelecek dönemlerde görülecektir. AB ya başka bir uyuşmazlığın çıkmamasını umut ederek mevcut sistemden devam edecek; ya üye devletleri bu değişikliğe ikna etmenin bir yolunu bulacak; ya da radikal bir çözüm olarak varlığına son vererek başka bir birliğin kurulmasının yolunu açacaktır.

Ezcümle, AB'nin stratejik özerkliğini tesis edebilmesi için ABD'ye cevap verebilme kabiliyeti ve yeni ittifaklara yönelme iradesi göstermesi oldukça önemlidir. Fakat bu otonominin kurulabilmesi için belki de atılması gereken ilk adım, birliğin her üyesinin bu amacı paylaşıp paylaşmadığının sorgulanmasıdır.

³³ Gutschker V. T. (2026, 9 Mart). *Von der Leyen rechnet mit EU-Außenpolitik ab*. Faz.

³⁴ Rasquinho Valente S. (2026, 17 Mart). *AB Komisyonu Üyesi Kubilius'a göre, "Avrupa Güvenlik Konseyi" yeniden gündeme gelebilir*. Anadolu Ajansı.

KAYNAKÇA

Kremidas-Courtney C. (2026, 26 Ocak). *America's new Defence Strategy and Europe's moment of truth*. European Policy Centre <https://www.epc.eu/publication/americas-new-defence-strategy-and-europes-moment-of-truth/>

Riekeles G., Ryan J. (2025, 18 Kasım). *The EU has let US tech giants run riot. Diluting our data law will only entrench their power*. European Policy Centre. <https://www.epc.eu/publication/the-eu-has-let-us-tech-giants-run-riot-diluting-our-data-law-will-only-entrench-their-power/>

ABD Savaş Bakanlığı (2026). *2026 National Defense Strategy*

Curtis J., Fella S. (2026, 23 Ocak). *President Trump and Greenland: Frequently asked questions*. UK Parliament. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-10472/>

NATO. (2025, 25 Haziran). *2025 Lahey Zirvesi*. <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2025/06/25/the-hague-summit-declaration>

France 24. (2026, 2 Mart). *'To be free, we have to be feared,' Macron says in keynote nuclear speech*. <https://www.france24.com/en/france/20260302-macron-unveils-france-nuclear-strategy-eu-counter-russian-aggression-wavering-us>

Trebesch C., Nishikawa T. (2026, Şubat). *Europe Steps Up: Ukraine Support After Four Years of War*. Kiel Institut. <https://www.kielinstitut.de/publications/europe-steps-up-ukraine-support-after-four-years-of-war-19486/>

Parker M. (2025, 9 Aralık). *Trump Says Russia in Stronger Position on Ukraine, Chides Europe*. Bloomberg. <https://www.bloomberg.com/news/articles/2025-12-09/trump-says-russia-in-stronger-position-on-ukraine-chide>

The Guardian. (2026, 6 Mart). *Ukraine war briefing: Trump urges Zelenskyy to 'get a deal done' with Russia*. <https://www.theguardian.com/world/2026/mar/06/ukraine-war-briefing-trump-urges-zelenskyy-to-get-a-deal-done-with-russia>

Slattery G., Balmforth T., Mason J. (2025, 20 Ekim). *Trump urged Ukraine's Zelenskiy to make concessions to Russia in tense meeting, sources say*. Reuters. <https://www.reuters.com/world/trump-urged-zelenskiy-cut-deal-with-putin-or-risk-facing-destruction-ft-reports-2025-10-19/>

Independent Institute. (2026, 27 Şubat). *How U.S. Unpredictability Is Forcing Long-Overdue*

Autonomy.

<https://www.independent.org/article/2026/02/27/west-europe-us-unreliable-ally-strategic-autonomy/>

Army Recognition Group. (2025, 27 Ağustos). *Polish Military Becomes NATO's Third Largest Force*. <https://www.armyrecognition.com/archives/archives-land-defense/land-defense-2024/polish-military-becomes-natos-third-largest-force>

NATO. (2026, 28 Ocak). *NATO's presence in Slovakia*.

<https://www.nato.int/en/multimedia/multimedia/videos/2026/01/28/natos-presence-in-slovakia>

Spike J., Megerian C. (2025, 6 Kasım). *At White House meeting, Hungary's Orbán to seek Trump's blessing to keep buying Russian oil*. Associated Press News. <https://apnews.com/article/trump-orban-white-house-russian-oil-fe913a452111b0b95b3eedb7cd8ee950>

Fornusek M. (2025, 11 Aralık). *Europe's drive to bolster Ukraine faces two obstacles — Trump and Orbán*. Kyiv Independent <https://kyivindependent.com/eu-ukraine-us-hungary/>

Associated Press News (2025, 21 Kasım). *Hungary's Orbán says Trump's plan to end Ukraine war could deter Europeans from their war intentions*. <https://newsroom.ap.org/editorial-photos-videos/detail?itemid=36173e718c80458ab51524d7f3e4e731>

The Economist (2026, 17 Şubat). *How big is the prize of reopening Russia?* <https://www.economist.com/finance-and-economics/2026/02/17/how-big-is-the-prize-of-reopening-russia>

Stares P. B. (2026, 24 Şubat). *Preparing for the Day After in Europe*. Council of Foreign Relations. <https://www.cfr.org/articles/preparing-for-the-day-after-in-europe>

Eurostat (2025, Aralık). *EU imports of energy products - latest developments*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=EU_imports_of_energy_products_-_latest_developments

Krasodonski A. (2025, 14 Ağustos). *Trump's AI Action Plan seeks customers, not partners*. Chatham House.

<https://www.chathamhouse.org/2025/07/trumps-ai-action-plan-seeks-customers-not-partners>

Sidley (2025, 30 Temmuz). *The Trump Administration's 2025 AI Action Plan — Winning the Race: America's AI Action Plan — and Related Executive Orders*.

<https://www.sidley.com/en/insights/newsupdates/>

[2025/07/the-trump-administrations-2025-action-plan](https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/von-der-leyen-rechnet-mit-eu-aussenpolitik-ab-110850519.html)

Computer & Communications Industry Association (2025, 28 Temmuz). *New Study Finds EU Digital Regulations Cost U.S. Companies up to \$97.6 Billion Annually*. <https://ccianet.org/news/2025/07/new-study-finds-eu-digital-regulations-cost-u-s-companies-up-to-97-6-billion-annually/>

HPCWire (2026, 6 Mart). *European Commission Announces €75M EURO-3C Project to Build Federated Telco-Edge-Cloud Infrastructure*. <https://www.hpcwire.com/off-the-wire/european-commission-announces-e75m-euro-3c-project-to-build-federated-telco-edge-cloud-infrastructure/>

Moens B. (2026, 13 Şubat). *Google warns EU against 'erecting walls' in tech sovereignty push*. Financial Times. <https://www.ft.com/content/0847914c-be27-4573-8600-8cdb54e604b7>

European Commission (2025, 21 Ağustos) *Joint Statement on a United States-European Union framework on an agreement on reciprocal, fair and balanced trade*. https://policy.trade.ec.europa.eu/news/joint-statement-united-states-european-union-framework-agreement-reciprocal-fair-and-balanced-trade-2025-08-21_en

García Bercero I. (2026, 23 Şubat). *An EU strategy in the wake of the United States Supreme Court tariffs ruling*. Bruegel. <https://www.bruegel.org/first-glance/eu-strategy-wake-united-states-supreme-court-tariffs-ruling>

Mohyidin R. (2026, 2 Ocak). *Indispensable Yet Unacknowledged: Türkiye and the Future of Europe's Defence Order*. TRT World Research Centre. <https://researchcentre.trtworld.com/publications/policy-outlook/indispensable-yet-unacknowledged-turkiye-and-the-future-of-europes-defence-order/>

European Commission (2026, 6 Şubat). *Joint Statement by Turkish Foreign Minister H.E. Hakan Fidan and EU Commissioner for Enlargement H.E. Marta Kos following their Meeting in Ankara*. https://enlargement.ec.europa.eu/news/joint-statement-turkish-foreign-minister-he-hakan-fidan-and-eu-commissioner-enlargement-he-marta-kos-2026-02-06_en

Daily Sabah. (2026, 9 Mart). *After 'Made in Europe' inclusion, Türkiye sets its eye on customs union*. <https://www.dailysabah.com/business/economy/after-made-in-europe-inclusion-turkiye-sets-its-eye-on-customs-union>

Gutschker V. T. (2026, 9 Mart). *Von der Leyen rechnet mit EU-Außenpolitik ab*. Faz.

<https://www.faz.net/aktuell/politik/ausland/von-der-leyen-rechnet-mit-eu-aussenpolitik-ab-110850519.html>

BOTAŞ. (2023, 27 Eylül). *BOTAŞ'tan Romanya'ya Doğal Gaz ihracatı*. <https://www.botas.gov.tr/icerik/botastan-romanyaya-dogal-gaz/841>

Roelofs M. W. (2025, 5 Aralık). *Elon Musk's X Hit With \$140 Million Fine In Europe For 'Deceptive' Practices*. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/maryroeloffs/2025/12/05/elon-musks-x-hit-with-140-million-fine-in-europe-for-deceptive-design/>

Tidey A. (2025, 21 Aralık). *Everything you need to know about SAFE, the EU's €150bn defence instrument*. Euronews. <https://www.euronews.com/my-europe/2025/05/21/everything-you-need-to-know-about-safe-the-eus-150bn-defence-instrument>

Rasquinho Valente S. (2026, 17 Mart). *AB Komisyonu Üyesi Kubilius'a göre, "Avrupa Güvenlik Konseyi" yeniden gündeme gelebilir*. Anadolu Ajansı. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-komisyonu-uyesi-kubiliusa-gore-avrupa-guvenlik-konseyi-yeniden-gundeme-gelebilir/3868098>

Hall B., Seddon M., Foy H., Mackinnon A. (2026, 15 Mart). *Ukraine peace talks fizzle out as Trump's focus shifts to Iran*. Financial Times. <https://www.ft.com/content/c4fa2378-516b-4689-a4cf-69163ff2d31a>

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Ali Kaan DİREN, 2026 yılında Galatasaray Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nden mezun olmuştur. Temel araştırma alanları arasında ABD Dış Politikası, Türkiye-AB İlişkileri ve Enerji Jeopolitiği bulunan Diren, şu anda DİPAM'da stajyer olarak ABD özelinde Amerika çalışmalarında bulunmaktadır.